

НОВИНАРИ "ОДБРАНЕ" НА ВЕЖБИ НАТОА У НОРВЕШКОЈ

ХЛАДНИ ОДГОВОР НА ВРУЋЕ ИЗАЗОВЕ

Од 10. до 22. марта на северу Норвешке одржана је једна од највећих вежби НАТОа у овој години, која је окупила 10.000 људи из једанаест земаља. Војници и јединице обучавали су се за учешће у мировним операцијама на кризним подручјима у екстремним зимским условима. На вежби су, у саставу норвешке лаке пољске болнице, учествовала и четири лекара са Војномедицинске академије.

Асанду, земљи на крајњем северу Европе, која је 1979. године добила независност, током последњих пет година кулминирао је вишегодишњи сукоб између нове демократске власти и политичара из периода од пре стицања независности. Нестабилности земље доприноси и један број побуњеничких група, али и висока инфлација, која је узрок пада животног стандарда становништва. Од 1985. године Асандо је претрпео и бројне природне катастрофе, поплаве и земљотресе, који су додатно отежали материјални положај земљи.

Сепаратистичке групе, које су у вези са међународним терористичким организацијама, желе да сруше демократску власт. Због тога је председник Асандо, заједно са својим колегом из суседне земље Раније, апеловао на Савет безбедности УН, тражећи помоћ како би се стање смирило, избегао грађански рат и спречило ширење сукоба у региону.

Влада Раније постигла је споразум са УН, којим њиховим оружаним снагама омогућује да, делујући у складу са резолуцијама УН, користе њене територије током прелиминарних активности у Асанду. У операцији под мандатом Уједињених нација учествоваће снаге НАТОа за реаговање у кризним ситуацијама и друге међународне снаге. Операција је мировног карактера, а спроводи се ради нормализације живота у Асанду, раздвајања сукобљених страна, успостављања мира и владавине закона на целој територији те државе.

У тој замишљеној земљи, која је смештена на крајњем северу Норвешке, од 10. до 22. марта одржана је вежба НАТОа "Хладни одговор" 2006. – Cold Response. Циљ њеног одржавања био је, пре свега, обука Норвешких оружаних снага, али и снага других земаља чланица НАТОа и Програма Партнерство за мир за ангажовање у мировним операцијама на кризним подручјима у екстремним зимским условима.

■ РЕАГОВАЊЕ У ЕКСТРЕМНИМ УСЛОВИМА

Своју умешност показало је око десет хиљада људи, а после земље домаћина, Велика Британија је ангажовала највише војника

и средстава, а у “смиривању стања у Асанду” учествовали су и војници и официри из Шведске, Холандије, Латвије, Швајцарске, Француске, САД, Финске, Данске и Шпаније.

Вежбу је водио Норвешки национални здружени штаб, уз подршку других земаља чланица НАТОа, а у складу са Повељом Уједињених нација.

На списку земаља учесница нашла се и Србија и Црна Гора, иако није чланица НАТОа нити Програма Партнерство за мир. Четворочлани тим лекара са Војномедицинске академије, који су сачињавали хирурзи мајор Бобан Ђорђевић и капетан прве класе Иван Марјановић, те анестезиолози мајор Иво Удовичић и капетан прве класе Александар Врањанац, представљао је нашу војску у том елитном друштву. Ангажовани су у саставу норвешког контингента у лакој пољској болници, која је била најзначајнији елемент санитетског обезбеђења на вежби.

До команде вежбе стигли смо у пратњи Торбјорна Ловланда, дописника норвешког војног магазина “Форсваретс форум” са севера те земље, а стање на терену предочио нам је у кратком брифингу поручник Јан Харалд Томасен, официр за односе с јавношћу.

– Највећи део активности дешавао се у приобалном подручју, на војним полигонима и у насељеним местима. Учешће у вежби која се изводи у тешким зимским условима (температуре су се кретале у просеку око петнаестог поделка испод нуле) представља изазов јер би сваки војник и стварно могао да се нађе у сличним ситуацијама на земљи, у ваздуху и на води. Стога мото вежбе гласи: “Ако можеш да се бориш и да преживиш у екстремним условима Арктика, онда можеш да се бориш било где на свету” – каже мајор Томасен.

Надгледање терена, патролирање, постављање контролних пунктова, контрола возила и ваздушног простора, рашићивање мина, евакуација цивила и решавање проблема са побуњеницима, само су неки од аспеката вежбе у којој је и сваки војник морао да развија и исказује своје индивидуалне војничке вештине и знања.

На путу до пољске болнице у близини Сотермоена, највећег гарнизона на северу Норвешке, сусрећемо колоне моторних и оклопних борбених возила, извиђаче на снежним скутерима, осма-

ОРУЖАНЕ СНАГЕ НОРВЕШКЕ

Краљевина Норвешка има 4.593.041 становника и простире се на површини од 307.860 квадратних километара западног дела Скандинавског полуострва. Чланица је Нордишког савеза и НАТОа од његовог оснивања. Иако није чланица Европске уније, активно се залаже за јачање европске безбедности и заједно са Шведском и Финском учествује у формирању једне од борбених група у оквиру Европских снага, које ће постати оперативне 2008. године.

Норвешке оружане снаге броје око 21.750 припадника (Ков – 13.000, Морнарица – 4.950 и РВ и ПВО – 3.200, Национална гарда – 600 и Цивилна заштита – 350 припадника), укључујући војнике на одслужењу војног рока и цивиле на служби у војсци. Јединице норвешке војске ангажоване су у мировним мисијама у Авганистану, Босни и Херцеговини, Судану и на Косову и Метохији. Буџет за одбрану износи око 3,2 милијарде долара.

трачке пунктове, рејоне размештаја јединица, радио-релејне центре и логистичке станице. Жуте табле са упозорењима да се налазимо у рејону извођења војне вежбе постављене су поред пута на сваких неколико километара.

– Наравно, таква фреквенција војних састава и њихове активности нису баш по вољи локалног становништва. Нарочито им сметају ограничења брзине, ноћне акције и имитације ватрених дејстава. Помирили су се некако са тим, мада организатор има доста проблема с цивилима – каже Ловланд.

У вежби су ангажовани и одређени потенцијали цивилне заштите и други сегменти цивилне одбране, али само у најнужнијој мери како се живот становништва не би посебно нарушавао.

– Војска користи искључиво своје ресурсе у извршавању одбрамбених задатака, тако да је незамисливо да се јединице размештају у цивилним објектима, школама и другим установама – додаје он.

Припадници шведских оружаних снага на вежби у Норвешкој

У време хладног рата на северу Норвешке налазили су се велики војни потенцијали. Ту је било лоцирано чак тринаест бригада и неколико десетина хиљада војника спремних да одговори на совјетски напад са истока. Касарне, складишта различите намене и други војни објекти уочљиви су свуда уснут.

– Сада је на том простору размештена норвешка бригада "Север". Многи објекти су празни и уопште се не користе. Неки су запоседнути само у време извођења војних вежби, а неки су одавно напуштени или су на продају – објашњава колега Ловланд, очигледно добро упућен у локалне војне прилике.

■ ЛАКА ПОЉСКА БОЛНИЦА

Лака пољска болница смештена је у кругу великог војног комплекса у Сотермоену. Да смо на правом месту видело се не само по табли на уласку у велики шатор, на којој је, по узору на познату америчку ТВ серију, писало Welcome to M.A.S.H. (Mobile Armu Surgical Hospital – Покретна војна хируршка болница), већ и по активностима које су биле у пуном јеку. Из санитарског возила изношени су управо пристигли "рањеници" са терена. Особље болнице било је у пуном замаху, тако да смо на лицу места могли да сагледамо њен рад.

У тријажном одељењу повређени су разврстани по степену хитности за санитарско збрињавање. Они са најтежим повредама завршили су на операционом столу. Циљ је спасити живот и обезбедити транспорт до здравствене установе, где ће повређени бити потпуно збринути. У дежурном тиму са норвешким колегама био је мајор Бобан Ђорђевић, вођа тима.

– Имамо ових дана пуне руке посла. Маркиранти са различитим повредама пристижу у болницу дању и ноћу, а вежбали смо и на "живим пацијентима", свињама, што је за нас било несвакидашње искуство – каже мајор Ђорђевић.

Пољска болница је опремљена свим потребним средствима и за најсложеније операције

БИЛАТЕРАЛНА ВОЈНА САРАДЊА

Добра билатерална војна сарадња Краљевине Норвешке и наше земље продубљена је током 2005. године, када је Норвешка добила улогу контакт-земља за односе Србије и Црне Горе са НАТОом. Започети су бројни заједнички пројекти, који су настављени и у овој години, пре свега у изради *Стратејског преглед одбране*, затим на припремама представника ВСЦГ за учешће у међународним мировним операцијама, подршци реформи система научноистраживачке делатности и војног школства, реализацији програма за преквалификацију вишка војног кадра и сарадњи у области односа с јавношћу.

Посебно значајан простор за проширење билатералне сарадње отворио се у области војног здравства, јер та земља тражи партнера који има потенцијала за трајну сарадњу приликом упућивања снага за медицинско збрињавање у мировним операцијама. Наиме, већина земаља чланица НАТОа и Партнерства за мир престала је са развојем војног санитета, па је уочљив недостатак обученог особља, јер цивилни лекари нису заинтересовани за такав посао. У оквиру те иницијативе представници санитарске службе оружаних снага Норвешке су у 2005. години у два наврата боравили у СЦГ и најавили донацију лаке савремене пољске болнице за коришћење у мировним операцијама.

Норвешка је током 2005. године за помоћ реформи Сектора безбедности у СЦГ издвојила око три и по милиона евра, а најављено је и да ће у овој години бити издвојено још толико новчаних средстава.

Курс из ратне хирургије на свињама

– На том својеврсном курсу из ратне хирургије на свињама све се одвија по посебној процедури и под контролом представника Организације за заштиту животиња. Операција не сме да почне док њени представници не дају сагласност. Животиња се најпре уведе у анестезију, па се тек онда устрели, јер не сме да пати приликом рањавања. У току операција инструктори су правили намерне повреде органа како би се тимови обучавали у збрињавању тешких повреда. Пробуше срце, пресеку неку од великих артерија, а ми их даље оперишемо. Врло је битно да свиња преживи операцију и дође жива у интензивну негу – додаје мајор Марјановић.

Рад дежурног тима помно прати мајор Тор Вормдал, контролор вежбе.

– Веома смо задовољни радом колега из Србије и Црне Горе. Реч је о врхунским професионалцима који су се врло брзо уклопили у рад пољске болнице. Са њима имамо укупно шест хирурга и четири анестезиолога. Распореди су у три тима, у којима се налазе и медицинске сестре, анестетичари, сестре за интензивну негу и инструментарке. Тренутно је у норвешком

делу болнице ангажовано укупно 64 људи, и сваког дана, заједно са британским колегама можемо да примимо и збринемо, у просеку, 14 пацијената – каже мајор Вормдал.

Иначе, за функционисање лаке пољске болнице у мировним операцијама УН потребан је тим од најмање 150 људи, различитих специјалности, док је за њен рад у мировним операцијама које води НАТО, неопходно најмање двеста људи. Обучено људство може да је успостави за два сата. Шатори се врло брзо монтирају, јер имају специјалну конструкцију која се надувава компресорима, а за транспорт монтажних делова потребно је двадесетак камиона.

– Болница је опремљена свим потребним средствима и за најсложеније операције у пољским условима. Има две операционе сале, апарате за анестезију, рендген, јединицу за стерилизацију и сав други потребан прибор. Ту су и сала за интензивну негу са четири кревета и просторија са 20 кревета за збрињавање лакше повређених и промрзлих – каже капетан Ивар Солхајм, главни медицински техничар норвешке пољске болнице.

– Пре изласка на терен провели смо две недеље у Ослу, где смо били на некој врсти праксе у норвешким цивилним болницама. Сагледали смо њихову организацију, начин рада и технику коју користе. Потом смо завршили курс ратне хирургије и укључили се у

ЕВРОПСКА АСОЦИЈАЦИЈА ВОЈНИХ НОВИНАРА

Уредници норвешког војног магазина “Форсваретс форум” Тор Еигил Стордахл и Ерлинг Еикли јесу и челници Европске асоцијације војних новинара (European Military Press Association – ЕМРА). Асоцијација постоји од 1977. године и окупља индивидуалне и колективне чланове (редакције војних медија) из 17 земаља Старог континента. Сусрет са норвешким колегама био је прилика да се из прве руке обавестимо о начину рада те асоцијације и процедури за приступ Редакције магазина “Одбрана” у колективно чланство.

Поред војних новинара, чланови асоцијације су и експерти који се баве проблематиком безбедности и одбране. Задатак Европске асоцијације војне штампе јесте да ојача везе између чланова и да подржи њихов рад у војним медијама, а њени основни циљеви су: размена информација и лакши приступ медијима, појединцима и другим изворима у иностранству, промовисање разумевања безбедносне и друге политике страних земаља и проширивање сазнања о њиховим оружаним снагама.

Војничка капела

рад норвешких дежурних тимова у пољској болници. Доста смо научили. Домаћини су били веома љубазни и веома су се трудили да нам обезбеде услове за рад – истиче мајор Врананац.

Особље болнице смештено је у малим шаторима, попут оних које наши војници праве од шаторских крила. У сваком је смештен по један дежурни тим од шест до осам људи.

– Када смо дошли на терен следили смо се и од саме помисли да се на хладноћи од минус 20 или чак 25 степени, колико је тих дана показивала жива на термометру, борави у тим условима. Али уз добру опрему то није проблем ни у арктичком подручју – каже мајор Удовичић док обилазимо рејон размештаја болнице. – У средишту сваког шатора је пећ на нафту, која веома добро греје. Гориво се не штеди и унутра је врло топло. Спава се у врећама на подметачима који не пропуштају влагу. Испод подметача су само дебеле асура да би упиле воду од отопљеног снега. Висок степен влажности се подразумева, али на то смо већ навикли.

Хладан ветар подсећа нас да се налазимо далеко на северу, на 69 паралели. Само због утицаја Атлантског океана, топле Голфске струје и ветрова са запада и југа, клима у северној Норвешкој је знатно топлија него у другим областима на истим географским ширинама. Под утицајем хладних поларних маса само су најсевернији делови земље. У обалском појасу клима је умерено топла и влажна.

Капетан Ивар Солхајм, главни медицински техничар Норвешке пољске болнице

Мајор Тор Вормдал, контролор вежбе

Наш лекарски тим у Норвешкој: слева на десно, мајори Бобан Ђорђевић и Иво Удовичић и капетани прве класе Иван Марјановић и Александар Врањанац

Уши су почеле да бриде од хладноће. Склањамо се у један шатор у близини пољске болнице. Бобан каже да је ту "базу" открио тек пре неколико дана. У топлој и угодном простору затичемо посве неуобичајен prizor. Сточић на коме се налазе две вазе са цвећем, крст са распећем и Библија. Поред сточића је сталак са запаљеним свећама. У једном углу шатора била је гитара, у другом музичка линија, а у трећем апарат за печење бакиних колача, чинија са тестом, бокали са топлим напцима, кутија са мармеладом од јагода и нугат-премазом. Све то, заједно са нафтаром у средини и неколико столица са стране – јесте војничка капела.

Сачекала нас је Оника, корпулентна жена у униформи. Има чин мајора и обавља дужност војног капелана у пољској болници. Њен је задатак, наравно, да води бригу о духовним потребама војника на терену, а у слободно време, каже, припрема им слатко послужење. Ловланд додаје да је та врста бакиног колача норвешки национални специјалитет.

■ НАРВИК

Према сценарију вежбе у Асанду је ситуација нормализована. Нема ни победника, ни поражених. Модерни сукоби се тако завршавају.

– Стечена су драгоцене искуства. Посебно у командовању мултинационалним снагама и координацији сложених активности у кризним подручјима – наглашава мајор Томасен.

И наши лекари испунили су своју једномесечну мисију. Можда ће се ускоро са Норвежанима поново наћи у Авганистану или некој другој мировној операцији, а обавеза им је, најпре, да стечена знања и искуства пренесе колегама у земљи.

Растајемо се са њима, уз договор да причу наставимо у Београду.

На повратку до Бардусоса свратили смо у Нарвик, једну од највећих норвешких лука (после Осла, Бергена и Тронхејма), преко које се извози гвоздена руда из Шведске. За време Другог светског рата тај град био је стетиште бројних заточеника Вермахта. Искрено смо се обрадовали Ловландовој понуди да обиђемо Спомен-обележје логорашима, иако је већ било прилично касно. Сумрак се полако навлачио на обалу норвешког мора, снежне врхове глечера и идиличне куће црвене, беле и жуте боје.

Споменик српским логорашима, најжалост, нисмо нашли, али смо се, ипак, поклонили сенима француских и норвешких страдалника из Другог светског рата. Норвежани су веома поносни на тај део своје историје, јер Хитлер је управо на подручју северне Норвешке доживео први пораз. ■

Славољуб М. МАРКОВИЋ и
Сања САВИЋ

РАЗМЕНА ИСКУСТАВА

Током боравка у Норвешкој новинари "Одбране" обишли су Редакцију норвешког војног магазина "Форсваретс форум" у Ослу, где су разговарали са главним и одговорним уредником Тором Еигилом Стордахлом и извршним уредником Ерлингом Еиклијем.

"Форсваретс форум" је месечник, који је, после недавног гашења 16 различитих војних листова и часописа, једино штампано гласило Министарства одбране и Норвешких оружаних снага.

Обликовање и ширење информација везаних за војску задатак је Медија-центра тих снага. Старији саветник Андре Хјелсет и саветник Џон Чарлс Квам представили су нам ту институцију, која је део Канцеларије портпарола министра одбране. Медија-центар има шест организацијских целина: за информисање, аудиовизуелну продукцију, мултимедијалну продукцију, маркетинг, продукциону подршку и посебну целину која спроводи кампање за попуну оружаних снага потребним кадром. Медија-центар уређује званични Интернет сајт Министарства одбране www.mil.no, који је основа за интерну и екстерну комуникацију и односе са медијима.

Магазин "Форсваретс форум" није део Медија-центра, али те две институције тесно сарађују.

